

Hodnotenia, analýzy: Použitie sabatikalu na zvýšenie ponuky sestier v slovenskom zdravotníctve

Aktivita: Starnutie populácie, marec 2019

Merateľný ukazovateľ: P0587

Úvod

Materiál vychádza z koncepčného materiálu Veková štruktúra sestier. Pri tvorbe materiálu sme dospeli k záveru, že na Slovensku je nedostatok sestier. Navrhli sme niekoľko opatrení. Jedným z najdôležitejších poznání je, že zdravotnícki pracovníci sú najčastejšie ohrození tzv. vyhorením. Symptóm vyhorenia je fyzická a psychická vyčerpanosť. Jeho výskyt u sestier na Slovensku vzhľadom na ich nedostatok, z ktorého potom vyplýva aj vyšší tlak na ich pracovnú vyťaženosť (vyšší počet nočných zmien, víkendových zmien, vyšší počet pacientov na sestru), bude v pomeroch slovenského zdravotného systému oveľa častejší ako v systémoch zdravotníctva, kde je sestier dostatok.¹

Na základe vyššie uvedených argumentov predpokladáme, že by bolo pre zatraktívnenie povolania sestier vhodné zaviesť pre pracovníkov v zdravotníctve v nasledujúcich povolaniach inštitút sabatikalu.

Navrhované povolania

- sestra so spôsobilosťou na výkon odborných pracovných činností
- sestra s odbornou spôsobilosťou na výkon certifikovaných pracovných činností
- sestra, ktorá získala odbornú spôsobilosť na výkon špecializovaných pracovných činností v špecializačnom odbore a vykonáva špecializované pracovné činnosti
- sestra s vysokoškolským vzdelaním prvého stupňa
- pôrodná asistentka so spôsobilosťou na výkon odborných pracovných činností
- pôrodná asistentka s odbornou spôsobilosťou na výkon certifikovaných pracovných činností
- pôrodná asistentka s odbornou spôsobilosťou na výkon špecializovaných pracovných činností

¹<http://www.solen.sk/pdf/77842b2ef271c2d7bea6344a3cbced4a.pdf>

Charakteristika inštitútu sabatikalu

Podmienky

Sabatikal je určený pre ľudí, ktorí dlhodobo pracovali, teda splnia podmienky:

- byť poistený v nezamestnanosti a v starobnom dôchodkovom poistení aspoň 9,5 rokov z posledných 10,
- mať nárok na dávky v nezamestnanosti aspoň vo výške minimálneho predčasného starobného dôchodku (v súčasnosti okolo 250 eur), aby mal financie na život,
- posledných 5 rokov nebyť na sabatikale.

Na rozdiel od návrhu sabatikalu v koncepčnom materiáli Sabatikal by mal byť inštitút sabatikalu v zdravotníctve výhodnejší. V prípade schválenia nášho návrhu a jeho uplatnenia v praxi by si tak sestry udržali atraktivitu svojho povolania. Základný návrh sabatikalu pre všetkých pracovníkov je:

„Sabatikal môže byť dlhý od 6 do 12 mesiacov a počas sabatikalu bude človek poberať dávku vo výške dávky poistenia v nezamestnanosti.

Zároveň, človeku sa zvýši vek odchodu do dôchodku o dĺžku sabatikalu. Napríklad je na sabatikale rok a pre jeho kohortu bude vek odchodu do dôchodku 63,5 roku, on osobne bude mať dôchodkový vek 64,5 (ktorý môže použiť alebo ísť neskôr, alebo ísť na predčasný dôchodok). Teda, de facto si vyberie jeden rok dôchodku skôr.“

Návrh sabatikalu pre zdravotníckych pracovníkov

Dĺžka poberania sabatikalu je 6 až 12 mesiacov podľa dohody medzi zamestnancom a zamestnávateľom. Dĺžka obdobia na sabatikale sa nebude 1:1 premietiť do odchodu do dôchodku. Pomer pre vyššie spomenutých zdravotníckych pracovníkov bude 0,5:1. To znamená, ak pracovník bude 12 mesiacov na sabatikale, to sa premietne posunutím veku do dôchodku o 6 mesiacov. Dávka, ktorú bude sestra poberať, bude vo výške, ktorú by dostávala ako poistné v nezamestnanosti.

Dané zmeny pokladáme za dostatočné na to, aby to bolo dostatočne atraktívne pre možný záujem mladých zdravotných sestier o povolanie. Zdravotníckemu pracovníkovi bude pracovné miesto držané do jeho návratu do plného pracovného života. Zároveň bude zaňho štát platiť zdravotné poistenie a bude sa môcť zúčastniť na vzdelávacích aktivitách.

Vzhľadom na to, že v súčasnosti je počet sestier na väčšine úsekov kritický, a ako bolo vyskúmané v materiáli Veková štruktúra sestier, mohol by väčší počet sestier, ktoré by mali záujem ísť na sabatikal, spôsobiť kolaps v zdravotníctve. Preto navrhujeme, aby bol sabatikal sestier možný pre sestru len vtedy, ak by bola zabezpečená prevádzka zdravotníckeho zariadenia.

Je nevyhnutné vziať do úvahy, že rozhodovať, ktorá sestra bude uvoľnená na sabatikal, by nemal len jej priamy nadriadený, ale aj nezávislý orgán, nakoľko nie je možné vylúčiť možnosť nezávislého rozhodovania dotyčných osôb.

Benefity

Súčasné zdravotné sestry podľa vyjadrenia Komory sestier a pôrodných asistentiek sú tesne pred vyhorením. V prvom rade okrem vyššie spomenutých benefítov, t. j. zatraktívnenie povolania, je dôležitá kvalitnejšia zdravotná starostlivosť.

Primárny efekt je vyšší záujem zdravotných sestier o povolanie a zároveň sestry, ktoré nebudú tesne pred vyhorením, budú poskytovať kvalitnejšie zdravotnú starostlivosť. Súčasne sa zvýši psychická pohoda sestier, to znamená, že bude zabezpečený tzv. proklientsky prístup k pacientom.

Riziká

Na začiatku bude musieť ministerstvo zdravotníctva stanoviť, koľko sestier budú môcť jednotlivé nemocnice uvoľniť na sabatikal.

Vplyv na rozpočet verejnej správy

		Počet mesiacov na sabatikale		
	Počet sestier	6	8	12
Optimistický	5 %	6 107 191,27 €	8 142 921,69 €	12 214 382,54 €
Stredný	7,50 %	9 160 786,91 €	12 214 382,54 €	18 321 573,81 €
Negatívny	10 %	12 214 382,54 €	16 285 843,39 €	24 428 765,08 €

Metodika výpočtu

- stanovili sme počet sestier podľa registra Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek – 33 017,
- stanovili sme náklady verejnej správy ako neuhradené odvody z priemernej mzdy sestry za rok 2018,
- stanovili sme, že verejná správa bude musieť platiť zdravotné poistenie, kde pri súčasnej legislatíve to je 30,53 eur,
- znížili sme mesačné náklady o DPH (20 %), s tým, že len 95 % príjmu pôjde do spotreby,
- na základe toho sme prerátali jednotlivé scenáre,
- nakoľko by bol sabatikal hradený z poistenia v nezamestnanosti, ktorého fond je kladný, náklady spojené s úhradou sme nezapočítavali.

Záver

Na základe výpočtu jednotlivých scenárov považujeme zavedenie sabatikalu pre sestry za jednoznačne výhodné riešenie pre problémy s nedostatkom sestier, nakoľko aj náklady v negatívnom scenári sú vo výške 25 mil. eur. Keďže na Slovensku aj na základe predošlého koncepčného materiálu chýbajú a budú chýbať sestry, odporúčame sabatikal ako jeden z nástrojov riešenia nedostatku sestier.

Tento článok je súčasťou projektu Politiky zamestnanosti realizovaného Inštitútom zamestnanosti. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu v rámci OP EVS.